

Individuálna výročná správa
Obce STRÁŽA
za rok 2023

.....

Ján Poliak
starosta obce

OBSAH	str.
Úvodné slovo starostu obce	4
1. Identifikačné údaje obce	4
2. Organizačná štruktúra obce a identifikácia vedúcich predstaviteľov	4
3. Poslanie, vízie, ciele	7
4. Základná charakteristika obce	7
5.1. Geografické údaje	8
5.2. Demografické údaje	8
5.3. Symboly obce	9
5.4. História obce	10
5.5. Pamiatky	13
5. Plnenie úloh obce (prenesené kompetencie, originálne kompetencie)	
5.1. Výchova a vzdelávanie	13
5.2. Zdravotníctvo	14
5.3. Sociálne zabezpečenie	14
5.4. Kultúra	14
5.5. Doprava	15
5.6. Územné plánovanie	15
5.7. Hospodárstvo	15
6. Informácia o vývoji obce z pohľadu rozpočtovníctva	16
6.1. Plnenie príjmov a čerpanie výdavkov za rok 2023	16
6.2. Prebytok/schodok rozpočtového hospodárenia za rok 2023	18
6.3. Rozpočet na roky 2024 - 2026	20
7. Informácia o vývoji obce z pohľadu účtovníctva	20
7.1. Majetok	20
7.2. Zdroje krytia	21
7.3. Pohľadávky	22
7.4. Záväzky	23
8. Hospodársky výsledok za rok 2023 - vývoj nákladov a výnosov	23
9. Ostatné významné skutočnosti, ktoré mali vplyv na hospodárenie a činnosť obce	25
9.1. Prijaté granty a transfery	25
9.2. Poskytnuté dotácie	26
9.3. Významné investičné akcie v roku 2023	26
9.4. Predpokladaný budúci vývoj činnosti	26

9.5 Udalosti osobitného významu po skončení účtovného obdobia	27
9.6. Významné riziká a neistoty, ktorým je účtovná jednotka vystavená	27

Úvodné slovo starostu obce

Výročná správa obce Stráža je zostavená na základe výsledkov ekonomických ukazovateľov získaných počas celého roka 2023 a na základe predpokladov hospodárenia v ďalších nasledujúcich rokoch. Je komplexne spracovaná z pohľadu súčasných všeobecných znalostí o obci Stráža a podľa súčasného stavu finančných prostriedkov obce a majetku obce. Obec sa zameriavala na plnenie zákonom daných povinností obce s cieľom vychádzať v ústrety požiadavkám občanov obce za účelom dobrého spolunažívania občanov v rámci obce. Obec Stráža v roku 2023 dobudovala prístupovú cestu k rodinnému domu, zakúpila bannery na pódium na futbalovom ihrisku v Stráži, zaobstarala interaktívne panely do MŠ.

1. Identifikačné údaje obce

Názov:	OBEC STRÁŽA
Sídlo:	Stráža 243, 013 04 Dolná Tižina
IČO:	00321630
Štatutárny orgán obce:	Ján Poliak, starosta obce Stráža
Telefón:	041/569 4001
E-mail:	oustraza@gmail.com
Webová stránka:	www.obecstraza.sk

2. Organizačná štruktúra obce a identifikácia vedúcich

predstavitel'ov

Starosta obce:	Ján Poliak
Zástupca starostu obce:	Peter Bugáň
Hlavný kontrolór obce:	Ing. Katarína Chovanculiaková
Obecné zastupiteľstvo:	Peter Bugáň Mgr. Matej Franek Anna Kováčová Gabriela Poliaková

Dalibor Radočani

MVDr. Michal Solenský – 18. 12. 2023 sa vzdal
mandátu poslanca

Ing. Rastislav Šopor

Komisie:

Inventarizačná komisia

- predseda - Mgr. Matej Franek
- člen – Peter Bugáň
- člen – MVDr. Michal Solenský – 18. 12. 2023 sa
skončilo členstvo vzdaním sa mandátu poslanca
- člen – Ing. Rastislav Šopor – vymenovaný za
náhradníka od 19. 12. 2023

Komisia na ochranu verejných záujmov

- predseda – Peter Bugáň
- člen – Dalibor Radočani
- člen – Ing. Rastislav Šopor

Stavebná komisia a životného prostredia

- predseda – Gabriela Poliaková
- člen – Peter Bugáň
- člen – Mgr. Matej Franek
- člen – Anna Kováčová
- člen – Ing. Rastislav Šopor

Obecný úrad:

Ing. Jana Šoporová – referentka, účtovníčka, ekonómka
Eva Guothová – referentka, správca daní a poplatkov

Materská škola:

Bc. Iveta Hanusová – riaditeľka MŠ
Bc. Barbora Sotolárová – učiteľka MŠ
Mgr. Eva Kalabová – učiteľka MŠ
Mgr. Simona Cingelová – učiteľka MŠ
Blažena Bugáňová – zamestnanec na výdaj stravy
Martina Hreusová – školníčka

Účtovná jednotka nemá žiadnu organizačnú zložku v zahraničí.

Obec Stráža nie je materskou účtovnou jednotkou pre inú účtovnú jednotku.

3. Poslanie, vízie, ciele

Poslanie obce:

„ Zabezpečiť kvalitné služby pre obyvateľov obce, podnikateľov a návštevníkov a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov predstavuje dôsledný denný operatívny manažment a realizáciu profesionálnych interných služieb.“

Vízie obce:

„ Obec Stráža by sa chcela rozvíjať tak, aby si vytvárala imidž zdravej a perspektívnej obce so zvyšujúcou sa kvalitou života jej obyvateľov pri sústavnom zlepšovaní životného prostredia.“

Ciele obce:

- trvalo udržateľný rast a rozvoj obce Stráža,
- kvalitné a ústretové poskytovanie služieb občanom,
- ochrana a bezpečnosť občanov obce Stráža,
- zabezpečenie čistej obce s progresívnymi formami zberu a likvidácie odpadu,
- bezpečné, dostupné a udržiavané komunikácie v každom ročnom období,
- školy a školské zariadenia pre 21. storočie,
- športom k zdraviu – športujúci obyvatelia,
- atraktívne kultúrne a spoločenské aktivity pre každého,
- zabezpečiť príjemné a kvalitné životné prostredie pre život,
- zabezpečiť kvalitné služby v oblasti fungujúcej samosprávy,
- poskytovať sociálne služby na kvalitnej úrovni.

4. Základná charakteristika obce

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

4.1. Geografické údaje

Geografická poloha obce:

Obec Stráža leží v Severoslovenskom považskom regióne, v blízkosti mesta Žilina, ktoré je od obce Stráža vzdialené približne 15 km. Výmerou 317 ha sa rozprestiera v Terchovskej doline. Intravilán obce leží v nadmorskej výške od 320 do 550 metrov nad morom. Chotár obce sa využíva prevažne na poľnohospodárske účely. Poloha obce je výhodná vzhľadom na to, že jej os tvorí štátna cesta spájajúca obec s mestom Žilina a obcou Terchová. Obec Stráža je súčasťou okresu Žilina, ktorý bol utvorený na základe nového územnosprávneho členenia Slovenskej republiky a ten územne patrí do Žilinského kraja.

Susedné mestá a obce: Lysica, Belá, Dolná Tižina, Krasňany

Celková rozloha obce: 317 ha

Nadmorská výška: od 320 do 550 m n. m.

4.2. Demografické údaje

Hustota a počet obyvateľov:

Prehľad počtu obyvateľov zobrazuje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka č. 1 Prehľad počtu obyvateľov

Počet obyvateľov k 31. 12. 2022	682
Počet obyvateľov k 31. 12. 2023	692
Počet detí od 0 - 14 rokov	118
Počet obyvateľov od 15 - 18 rokov	27
Počet obyvateľov od 19 - 62 rokov	428
Počet obyvateľov nad 63 rokov	119

Zdroj: Vlastné spracovanie

Počet detí a mládeže do 18 rokov: 145

- z toho počet dievčat: 70
- z toho počet chlapcov: 75

Počet dospelých nad 18 rokov: 547

- z toho počet žien 284

- z toho počet mužov 263

Počet narodených detí k 31. 12. 2023: 4

Počet zomretých obyvateľov k 31. 12. 2023: 4

Počet odsťahovaných obyvateľov k 31. 12. 2023: 7

Počet prisťahovaných obyvateľov k 31. 12. 2023: 14

Priemerný vek mužov je 39,47 a žien 40,74.

Národnostná štruktúra:

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa obyvatelia obce Stráža hlásia k slovenskej národnosti.

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského významu:

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania je vo väčšine kresťanskokatolícka.

Vývoj počtu obyvateľov:

Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický rastúci prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V roku 2023 počet zomrelých bol rovnaký ako počet živonarodených obyvateľov.

4.3. Symboly obce

Erb obce:

V modrom štíte v zelenej pažiti strieborný zlatokopytý vzpínajúci sa kôň, vpravo zelený z pažite vyrastajúci trs trávy.

Vlajka obce:

Obecná vlajka má podobu troch pozdĺžnych pruhov modrého, bieleho a zeleného. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu.

Pečať obce:

4.4. História obce

Obec patrila do majetku panstva Starého hradu Varín (pôvodný názov bol Varna). V prvej polovici 13. storočia mu patrilo územie na východe ohraničené Oravou, na juhu siahalo za riekou Váh, na západe po Kysucu a jeho severná časť bola totožná s poľskými hranicami. Hrad mal funkciu pohraničnej pevnosti Uhorska, chránil obchodnú cestu, ktorá viedla popri Váhu z východu na západ a pravdepodobne bol aj mýtnou stanicou. Obyvateľstvo Stráže spolu s ďalšími obcami bolo povinné rôznymi dávkami a službami, medzi inými aj vojenskou dávkou, a zároveň vydržovalo hradnú posádku.

Prvá písomná zmienka o obci Stráža je z 15. storočia, presnejšie z roku 1439, v donačnej listine kráľa Albrechta, ktorou svojej manželke Alžbete daroval viaceré mestá a panstvá Trenčianskej stolice, medzi ktorými bolo aj starohradské panstvo. Je pravdepodobné, že obec existovala už skôr. Niektorí historici na základe názvu obce poukazujú na možnosť jej vzniku už pred 13. storočím. Táto skutočnosť však nie je archeologicky doložená. Z iného historického

dokumentu, týkajúceho sa majetkovej delby medzi Pongráčovcami, neskoršími majiteľmi panstva sa dozvedáme, že v obci v roku 1520 bolo 6 sedliakov, 2 pustné role a čo je dôležité, spomína sa tu existencia richtára. Túto skutočnosť časť historikov vysvetľuje tak, že obec v priebehu 15. storočia mohla z pôvodného domáceho zvykového práva prejsť na nemecko-tešínske právo, neskôr známe ako žilinské v rámci dedinského práva a z toho vyplývajúcich výhod. Richtárska funkcia bola navyše voľne scudziteľná a tak zemepáni udeľovali dedičné richtárstvo, buď ako odmenu za preukázané služby alebo ho jednoducho predávali. Richtárovi prislúchala časť poplatkov z dávok dedinského obyvateľstva a pokút. Bol prvostupňový sudca a z daňových poplatkov mu patril denár z každého 6 lánu (usadlosti). Dedinské obyvateľstvo malo právo na spoločné pasienky, na výrub dreva v lese a na rybačku. Najväčším prínosom pre postavenie poddaných v dedinách bolo presné vymedzenie povinností a platieb voči zemepánovi. Vzhľadom na skutočnosť, že obec bola ešte začiatkom 20. storočia typickou pasienkovo-roľníckou obcou a okolité dediny ako napr. Dolná Tižina, Belá a pod. sa dokázateľne riadili valašským právom. Najpravdepodobnejšie je, že aj Stráža prešla na toto právo alebo priamo vznikla valašskou kolonizáciou. Táto sa k nám začala šíriť koncom 14. storočia. Valasi boli pastieri. Svoje stáda kôz a oviec pásli na pasienkoch a holiach predtým hospodársky nevyužitých, preto k nim feudáli posielali svojich lokátorov. Dostávali do úžitku lesy, pasienky a niektoré výhody. Panstvu za to odvádzali peňažnú dávku, produkty z chovu a neplatili cirkevný desiatok ani štátnu daň. Neboli povinní ani robotami. Vykonávali iba niektoré strážne a vojenské povinnosti. Valašské osady mali preto určitú súdnu a správnu autonómiu, ktorá bola v rukách voleného richtára.

4. 4. 1. Názov obce

V etnickom zložení obyvateľstva prevládal domáci prvok. Názov obce počas celej jej existencie si zachoval pôvodný slovenský, v staršom období pololatinský tvar. V roku 1439 je *possessio seu villa Strase*, v roku 1520 *Zthrasa*, v roku 1598 *Ztrza* a v roku 1793 *Strassa*. Od roku 1808 sa stretávame so slovenskou formou Stráža. V úradnom rakúsko-uhorskom listinnom materiáli sa používala pomäťarčená forma *Sztrázsa* alebo preklad slovenského názvu – *Nemesőr*. Z 18. storočia je známa obecná pečať kruhová s priemerom 23 mm. V kruhopise je nápis *SIFIL.P.SZTRAZA* a kosoštvorec tvorený 9 bodkami. Centrom pečate je erbová figúra znázorňujúca koňa na pažiti.

4. 4. 2. Pôvodné obyvatel'stvo a pôvodná architektúra

Obyvatelia sa živili salašníckym chovom oviec, prácou v lese, roľníctvom a chovom dobytká. Neúrodná pôda ich nútila hľadať si neskôr aj iné zdroje obživy. Dostatok vápenca v okolí neďalekého Varína a Nezbudskej Lúčke podnietil vznik vápenkárstva. Stráža bola potočnou dedinou sčasti s nepravidelnou zástavbou. Sídlnou osou sa stal potok Varínka, ktorý určoval radenie obytných i hospodárskych jednotiek. Zrubové hospodárske stavby stáli vo dvoroch voľne cez cestu oproti obytným domom. 18. storočie znamenalo pre obec istý rozvoj, keďže v roku 1784 mala už 30 domov, v ktorých žilo 33 rodín, čo predstavovalo 208 obyvateľov. Pozvoľný rast pokračoval i v 19. storočí, napr. v roku 1828 štatistiky uvádzajú 34 domov a 315 obyvateľov.

Pôvodnú drevenú architektúru dediny zničil veľký požiar, ktorý vypukol 03. apríla 1910 v neskorých nočných hodinách. Vzhľadom k tomu, že základným stavebným materiálom väčšiny objektov bolo drevo, rýchlo sa rozšíril. Ohňu padlo za obeť 27 obytných domov a viac ako 60 hospodárskych stavísk, množstvo dobytká, obilia, krmiva a pod. Celková škoda bola vyčíslená na viac ako 100 000,- korún. Takmer tri štvrtiny obyvateľov obce sa ocitlo bez strechy nad hlavou, osobného majetku a hrozil im hlad. Predstavenstvo obce sa rozhodlo obrátiť na ministerstvo vnútra so žiadosťou o udelenie dlhodobej bezúročnej pôžičky vo výške 60 000,- korún, pričom dlžníkom sa mala stať obec, ktorá by počnúc 01. novembrom 1911 každoročne splácala finančnú čiastku v takej výške, aby celková suma bola vrátená počas 20 rokov. Pôžička sa rozdelila medzi 30 najviac postihnutých rodín – pohorelcov. Poskytla ju žilinská úverová banka, akc. spol. Stavebné práce boli zverené firme Karol Grún a synovia. Novovypracovaný plán Stráže z dôvodov protipožiarnej prevencie predpokladal výstavbu murovaných trojpriestorových domov so sedlovou strechou s valbou a murovaným štítom s väčšími dvojíťmi oknami i dverami. Jeho realizáciou sa celkovo zlepšili hygienické pomery a podmienky bývania. Aj hospodárske budovy dostali murované a železobetónové časti. Stavebný materiál ako piesok, štrk z potoka Varínka použitý na stavbu, mali pohorelci zdarma. Rovnaké nariadenie platilo aj na skaly získané z okolia. Podľa dohody obecného predstavenstva so stavebnou firmou mala byť výstavba hospodárskych budov ukončená do 01. augusta a rekonštrukcia celej dediny do 01. novembra 1910. 18. októbra však firma Grún a synovia hlásila, že práce ukončia do 25. októbra 1910. Obnova obce sa skončila.

4.5. Pamiatky

Kaplnka Božie muky – na kopci nad obcou je zasvätená sv. Jánovi – Krstiteľovi a predstavuje klasicistickú stavbu z konca 18. storočia. Predstavuje menší vežový objekt s nárožnými pilastrami, na ktorých spočíva horná časť s otvorenými arkádami. Arkády majú nad oblúkmi profilovanú rímsu. Na streche je kovaný barokový kríž. V kaplnke je umiestnená socha sv. Jána postavená v r. 1735, rekonštruovaná bola v r. 1990 a 2008.

Kaplnka Krista – Kráľa bola v obci postavená v rokoch 1932-1933, v pseudogotickom slohu. Ide o obdĺžnikovú stavbu so sedlovou strechou s malou predstavanou vežičkou. Rekonštruovaná bola v rokoch 1989 a 2009.

Nová stavba s moderným architektonickým riešením umiestnená v strede obce:

Kostol s domom smútku dostavaný v r. 1996 zasvätený Sv. Gorazdovi. Spolupatrnmi kostola sú Sv. Cyril a Metod a Sedembolestná panna Mária. Investorm stavby bol Obecný úrad Stráža. Finančné prostriedky na jeho stavbu boli zabezpečené: z rozpočtu obce, milodarmi od veriacich, od farského úradu Dolná Tižina, podnikateľov aj dobročinných organizácií.

5. Plnenie úloh obce (prenesené kompetencie, originálne kompetencie)

5.1. Výchova a vzdelávanie

V súčasnosti výchovu a vzdelávanie detí v obci poskytuje:

- Materská škola

Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že rozvoj vzdelávania sa bude orientovať na: **zvyšovanie úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu.**

5.2. Zdravotníctvo

V obci Stráža sa nenachádza žiadne zdravotné zariadenie. Zdravotnú starostlivosť občanom obce Stráža poskytuje:

- Fakultná nemocnica v Žiline,
- Praktická súkromná lekárka: Varín - MUDr. Hanáková Erika, MUDr. Kadlečíková Jarmila vo Varíne, Belá - MUDr. Zajacová Mariana.
- Detskí súkromní pediatri: Varín - MUDr. Milová Janka, MUDr. Gerthöfferová Katarína, Belá – MUDr. Ján Petrík,
- Súkromná zubná ambulancia: MDDr. Patrik Kolčák v Belej,
- Súkromné gynekologické ambulancie: MUDr. Helena Pažičká v Belej, MUDr. Miroslav Tavač vo Varíne, VIŠŇOVSKÍ, s.r.o. v Terchovej.

5.3. Sociálne zabezpečenie

Sociálne služby sa v obci Stráža nerealizujú. Pre seniorov je najbližšie k dispozícii vybudované Zariadenie opatrovateľskej služby Varín, n. o., Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb - Charitný dom Alžbetinum vo Varíne, v Terchovej, v Tepličke nad Váhom a v Gbeľanoch. Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že rozvoj sociálnych služieb sa bude orientovať naďalej na opatrovateľskú službu, t. j. domácu starostlivosť o chorých a starých občanov v rodinnom domácom prostredí. Zároveň sa naďalej plánuje venovaniu sa sociálnej starostlivosti a pomoci pri riešení rôznych finančných, administratívnych, rodinných a iných sociálnych problémoch v rodinách s deťmi, u starých, chorých, osamelých a spoločensky neprispôsobivých občanov, ako aj pri ostatných občanoch v hmotnej núdzi.

5.4. Kultúra

Na rozvoj kultúry a športu pre deti, mládež a dospelých slúži športový areál v obci. Nachádza sa v ňom futbalové ihrisko, na ktorom sa odohrávajú tréningové a športové zápasy TJ Stráža, t. j. mužstiev starších žiakov a dospelých. V areáli futbalového ihriska sa nachádza asfaltová plocha, ktorá v letnom období slúži na bicyklovanie, kolobežkovanie, korčuľovanie na kolieskových korčuliach a v zimnom období sa v minulosti táto plocha menila na ľad, na ktorom si mohli deti a dorast obce Stráža zahrať hokej alebo sa zdokonaľovať v korčuľovaní.

Nakoľko tie zimy už nie sú dostatočne mrazivé, už niekoľko rokov sme v spolupráci s rodičmi nedokázali túto ľadovú plochu vytvoriť. V roku 2011 obec uskutočnila výstavbu multifunkčného ihriska, ktoré sa nachádza v blízkosti kostola. V letnom období slúži na športové hry, ako sú napr. tenis, basketbal, vybíjaná, hádzaná a v prípade potreby aj futbal, a v zimnom období slúži na tréningy obecných mužstiev. Pri multifunkčnom ihrisku bolo vybudované aj detské ihrisko so šmykľavkou a horolezeckou stenou, hojdačkou a pieskoviskom pre menšie deti z obce Stráža a tiež bol tento obecný priestor doplnený o vybudovanie ihriska s outdoorovými fitness prvkami na cvičenie.

Na základe doterajšieho vývoja možno predpokladať, že sa kultúrny a spoločenský život obce bude orientovať naďalej na zabezpečovanie a organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí, ako sú Deň matiek, Deň detí, Gorazdove dni, Mikuláš, Stretnutia dôchodcov a jubilantov a tiež zachovávanie kultúrnych tradícií.

5.5. Doprava

Riešenie dopravy v obci

- v obci Stráža je zabezpečovaná osobná automobilová doprava,
- nákladná doprava je zabezpečovaná pre dodávky tovaru pre konečného spotrebiteľa,
- hromadná doprava pre prepravu osôb je realizovaná prostredníctvom spoločnosti SAD, a. s. Žilina, ktorá zabezpečuje prepravu osôb vlastnými dopravnými prostriedkami – autobusmi.

5.6. Územné plánovanie

Obec Stráža v súčasnosti zatiaľ nerieši územný plán obce.

5.7. Hospodárstvo

Najvýznamnejší poskytovatelia služieb v obci:

- ubytovacie a reštauračné služby – Poľovnícky hotel DIANA,
- predajne potravín - Poliaková Gabriela, Potraviny Koruna,
- pohostinstvo – Sitila, s.r.o.

- Kde bolo, tam bolo – zmrzlina a bistro,
- KB HOLZ,
- VOMS s.r.o.,
- F & K INTERIERY, s.r.o.

Najvýznamnejšia poľnohospodárska výroba v obci:

V obci Stráža nepôsobí žiadna firma s poľnohospodárskou výrobou. V susednej obci Krasňany sa nachádza RD Terchová, ktoré sa sústreďuje na chov hovädzieho dobytku, oviec a ich predaj do zahraničia a výrobou a predajom syrov, syrových nití a korbáčikov, bryndze a tvarohu.

6. Informácia o vývoji obce z pohľadu rozpočtovníctva

Základným nástrojom finančného hospodárenia obce bol rozpočet obce na rok 2023. Obec zostavila rozpočet podľa ustanovenia § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Rozpočet obce na rok 2023 bol zostavený ako prebytkový. Bežný rozpočet bol zostavený ako prebytkový a kapitálový rozpočet ako prebytkový.

Hospodárenie obce sa riadilo podľa schváleného rozpočtu na rok 2023.

Rozpočet obce bol schválený obecným zastupiteľstvom dňa 13. 12. 2022 uznesením č. 1/21/2022.

Rozpočet bol zmenený trikrát:

- prvá zmena bola schválená dňa 08. 06. 2023 uznesením č. 32/2023,
- druhá zmena bola schválená dňa 12. 09. 2023 uznesením č. 53/2023,
- tretia zmena bola schválená dňa 12. 12. 2023 uznesením č. 72/2023.

6.1. Plnenie príjmov a čerpanie výdavkov za rok 2023 v EUR

	Schválený rozpočet	Schválený rozpočet po poslednej zmene	Skutočné plnenie príjmov/ čerpanie výdavkov k 31. 12. 2023	% plnenia príjmov/ % čerpania výdavkov
Príjmy celkom	330 260,00	419 440,00	375 279,29	89,47
z toho :				
Bežné príjmy	322 260,00	381 440,00	369 985,89	97,00
Kapitálové príjmy	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00
Finančné príjmy	7 000,00	37 000,00	5 293,40	14,31
Výdavky celkom	328 141,00	406 548,00	348 700,31	85,77
z toho :				

Bežné výdavky	321 541,00	366 003,00	339 300,65	92,27
Kapitálové výdavky	100,00	37 045,00	7 036,40	18,99
Finančné výdavky	6 500,00	3 500,00	2 363,26	67,52
Rozpočtové hospodárenie obce	2 119,00	12 892,00	26 578,98	

V roku 2023 plnenie príjmov vo významnej miere ovplyvnili príjmy :

- v bežnom rozpočte:

- podielové dane, ktoré predstavovali zvýšenie oproti roku 2022 o 3,60 % vo výške 295 018,97 EUR
- daň z nehnuteľností, ktorá predstavovala zníženie oproti roku 2022 o 0,94 % vo výške 7 430,51 EUR
- komunálny odpad a drobný stavebný odpad, ktorý predstavoval zníženie oproti roku 2022 o 19,45 % vo výške 17 082,28 EUR,
- za školy a školské zariadenia, ktorý predstavoval zvýšenie oproti roku 2022 o 30,00 % vo výške 4 127,50 EUR,
- za stravné, ktorý predstavoval zvýšenie oproti roku 2022 o 58,07 % vo výške 1 248,60 1 973,60 EUR,
- z grantov a transferov, ktorý predstavoval zníženie oproti roku 2022 o 170,24 % vo výške 38 0008,99 EUR,

- v kapitálovom rozpočte:

- kapitálové príjmy predstavovali zníženie oproti roku 2022 o 100 % vo výške 0,00 EUR,

- vo finančných operáciách:

- príjmy z finančných operácií predstavovali zníženie oproti roku 2022 o 52,93 % vo výške 5 293,40 EUR.

V roku 2023 čerpanie výdavkov vo významnej miere ovplyvnili výdavky :

- v bežnom rozpočte:

- mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné vyrovnania, ktoré predstavovali zvýšenie oproti roku 2022 o 6,25 % vo výške 161 635,05 EUR,
- poisťné a príspevky do poisťovní, ktoré predstavovali zvýšenie oproti roku 2022 o 30,64 % vo výške 73 009,62 EUR,
- tovary a služby, ktoré predstavovali zníženie oproti roku 2022 o 9,72 % vo výške 70 155,26 EUR,

- bežné transfery, ktoré predstavovali zvýšenie oproti roku 2022 o 240,47 % vo výške 34 420,78 EUR,
- splácanie úrokov a ostatné platby súvisiace s úvermi, pôžičkami a návratnými finančnými výpomocami, ktoré predstavovali zníženie oproti roku 2022 o 45,89 % vo výške 79,94EUR,
- **v kapitálovom rozpočte** zrealizované investičné akcie:
 - obstaranie bannerov na pódium v areály športového ihriska v hodnote 1 368,00 EUR, čo predstavuje 99,85 % plnenie,
 - vybudovanie prístupovej cesty k rodinným domom v hodnote 2 130,40 EUR, čo predstavuje 99,78 % plnenie,
 - obstaranie interaktívnych panelov do MŠ v hodnote 3 540,00 EUR, čo predstavuje 99,46 % plnenie,
- **vo finančných operáciách:**
 - splácanie istiny prijatého bankového úveru, ktorý predstavoval zníženie oproti roku 2022 o 31,81 % vo výške 2 363,26 EUR.

6.2. Prebytok/schodok rozpočtového hospodárenia za rok 2023

Hospodárenie obce	Skutočnosť k 31. 12. 2023 v EUR
Bežné príjmy spolu	369 985,89
z toho: bežné príjmy obce	369 985,89
Bežné výdavky spolu	339 300,65
z toho: bežné výdavky obce	339 300,65
Bežný rozpočet	30 685,24
Kapitálové príjmy spolu	0,00
z toho: kapitálové príjmy obce	0,00
Kapitálové výdavky spolu	7 036,40
z toho: kapitálové výdavky obce	7 036,40
Kapitálový rozpočet	- 7 036,40
Prebytok/schodok bežného a kapitálového rozpočtu	23 648,84
Vylúčenie z prebytku/Úprava schodku HČ	- 5 553,69
Upravený prebytok/schodok bežného a kapitálového rozpočtu	18 095,15
Príjmové finančné operácie	5 293,40
Výdavkové finančné operácie	2 363,26
Rozdiel finančných operácií	2 930,14
PRÍJMY SPOLU	375 279,29
VÝDAVKY SPOLU	348 700,31

Rozpočtové hospodárenie obce	26 578,98
<i>Vylúčenie z prebytku HČ</i>	- 5 553,69
<i>Vylúčenie z prebytku PČ (doplnkový zdroj financovania HČ, zdroj financovania PČ)</i>	0,00
<i>Úprava hospodárenia o nevyčerpaný úver</i>	0,00
Upravené rozpočtové hospodárenie obce	21 025,29

Prebytok rozpočtu v sume 23 648,84 EUR zistený podľa ustanovenia § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, **upravený** o nevyčerpané prostriedky zo ŠR v sume 1 054,20 EUR a od subjektov mimo VS v sume 4 499,49 EUR navrhujeme použiť na:

- tvorbu rezervného fondu 18 095,15 EUR

Zostatok finančných operácií podľa § 15 ods. 1 písm. c) zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v sume 2 930,14 EUR, navrhujeme použiť na:

- tvorbu rezervného fondu 2 930,14 EUR

V zmysle ustanovenia § 16 odsek 6 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa na účely tvorby peňažných fondov pri usporiadaní prebytku rozpočtu obce podľa § 10 ods. 3 písm. a) a b) citovaného zákona, z tohto **prebytku vylučujú:**

- a) nevyčerpané prostriedky z účelovo určených darov od Nadácie Spoločne pre región podľa ustanovenia § 5 ods. 3 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v sume 4 499,49 EUR,
- b) nevyčerpané prostriedky z účelovo určenej dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa pre MŠ Stráža od ÚPSVaR Žilina podľa ustanovenia § 5 ods. 3 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v sume 1 054,20 EUR.

Obec má k 31. 12. 2023 voľných disponibilných finančných prostriedkov v celkovej výške 26 578,98 EUR. Po odpočítaní účelovo určených nevyčerpaných finančných prostriedkov vo výške 5 553,69 EUR je zostatok pre tvorbu RF vo výške 21 025,29 EUR.

Na základe uvedených skutočností navrhujeme tvorbu rezervného fondu za rok 2023 vo výške **21 025,29 EUR (26 578,98 EUR – 4 499,49 EUR – 1 054,20 EUR)**.

6.3. Rozpočet na roky 2024 - 2026 v EUR

	Skutočnosť k 31. 12. 2023	Rozpočet na rok 2024	Rozpočet na rok 2025	Rozpočet na rok 2026
Príjmy celkom	375 279,29	341 090,00	340 410,00	340 410,00
z toho :				
Bežné príjmy	369 985,89	336 090,00	335 410,00	335 410,00
Kapitálové príjmy	0,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
Finančné príjmy	5 293,40	4 000,00	4 000,00	4 000,00

	Skutočnosť k 31. 12. 2023	Rozpočet na rok 2024	Rozpočet na rok 2025	Rozpočet na rok 2026
Výdavky celkom	348 700,31	339 637,00	327 192,00	326 722,00
z toho :				
Bežné výdavky	339 300,65	333 537,00	326 892,00	326 422,00
Kapitálové výdavky	7 036,40	3 100,00	300,00	300,00
Finančné výdavky	2 363,26	3 000,00	0,00	0,00

Dôvodová správa k rozpočtu na roky 2024 - 2026

Nakoľko je rozpočet na roky 2024 – 2026 zostavovaný na základe schválených predchádzajúcich období je jeho hodnota nižšia ako bola skutočnosť k 31. 12. 2023. Je to hlavne z dôvodu opatrnosti, keďže v čase jeho zostavovania a schvaľovania obec Stráža ešte nemá presné informácie o možných príjmoch a výdavkoch v ďalších rokoch. Preto sú tieto navrhované hodnoty nižšie a v priebehu roka sa s určitou pravdepodobnosťou budú meniť a zvyšovať.

7. Informácia o vývoji obce z pohľadu účtovníctva

7.1. Majetok v EUR

Názov	Skutočnosť k 31. 12. 2022	Skutočnosť k 31. 12. 2023
Majetok spolu	924 302,90	916 663,10
Neobežný majetok spolu	849 386,99	820 699,79
z toho :		
Dlhodobý nehmotný majetok	0,00	0,00
Dlhodobý hmotný majetok	742 780,71	714 093,51
Dlhodobý finančný majetok	106 606,28	106 606,28
Obežný majetok spolu	74 525,02	95 544,46
z toho :		
Zásoby	0,00	0,00
Zúčtovanie medzi subjektami VS	0,00	0,00
Dlhodobé pohľadávky	0,00	0,00

Krátkodobé pohľadávky	2 089,28	2 431,29
Finančné účty	72 435,74	93 113,17
Poskytnuté návratné fin. výpomoci dlh.	0,00	0,00
Poskytnuté návratné fin. výpomoci krát.	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	390,89	418,85

7.2. Zdroje krytia v EUR

Názov	Skutočnosť k 31. 12. 2022	Skutočnosť k 31. 12. 2023
Vlastné imanie a záväzky spolu	924 302,90	916 663,10
Vlastné imanie	601 609,03	581 540,14
z toho :		
Oceňovacie rozdiely	0,00	0,00
Fondy	0,00	0,00
Výsledok hospodárenia	601 609,03	581 540,14
Záväzky	31 328,87	29 230,66
z toho :		
Rezervy	1 200,00	1 200,00
Zúčtovanie medzi subjektami VS	1 544,27	1 054,20
Dlhodobé záväzky	1 461,71	547,90
Krátkodobé záväzky	24 037,75	25 706,68
Bankové úvery a výpomoci	3 085,14	721,88
Časové rozlíšenie	291 365,00	305 892,30

Analyza významných položiek z účtovnej závierky:

Významné prírastky majetku:

Obec Stráža v roku 2023 zaradila do svojej evidencie majetku:

Obstaranie bannerov na pódium v areály futbalového ihriska.....	1 368,00 EUR,
Vybudovanie prístupovej cesty k rodinnému domu	2 130,40 EUR,
Obstaranie interaktívnych panelov do MŠ	3 538,00 EUR.

Významné úbytky majetku:

Obec v roku 2023 vyradila z majetku, v dôsledku opotrebovania a nefunkčnosti, majetok vo výške 5 906,84 EUR.

Významný predaj investícií:

Obec v roku 2023 nepredávala žiadne investície.

Prijaté dlhodobé a krátkodobé bankové úvery:

V roku 2023 obec neprijala žiaden dlhodobý ani krátkodobý úver.

Prijaté dlhodobé úvery zo ŠFRB:

V roku 2023 obec neprijala žiaden dlhodobý úver zo ŠFRB.

Prijaté návratné finančné výpomoci z MF SR:

V roku 2023 obec neprijala žiadne návratné finančné výpomoci z MF SR.

Tvorba opravných položiek k pohľadávkam, k nedokončeným investíciám:

V roku 2022 obec vytvorila opravnú položku k nedokončeným investíciám, a to vo výške 2 850,00 EUR. Išlo konkrétne o projekt „Amfiteáter Stráža“ a jej hodnota je k 31. 12. 2023 vo výške 2 850,00 EUR.

Tvorba rezerv na súdne spory:

V roku 2023 obec nevytvárala rezervy na súdne spory.

7.3. Pohľadávky v EUR

Pohľadávky	Zostatok k 31. 12. 2022	Zostatok k 31. 12. 2023
Pohľadávky do lehoty splatnosti	1 392,30	2 129,40
Pohľadávky po lehote splatnosti	696,98	301,89

Medzi pohľadávky podľa doby splatnosti zahrňame pohľadávky v lehote splatnosti a pohľadávky po lehote splatnosti. Obec Stráža evidovala k 31. 12. 2023 pohľadávky po lehote splatnosti vo výške 301,89 EUR, medzi ktoré patria najmä pohľadávky z nedaňových príjmov obcí (komunálny odpad vo výške 275,00 EUR a pohľadávky z daňových príjmov obcí (daň z nehnuteľnosti vo výške 16,89 EUR a daň za psa vo výške 10,00 EUR). Súhrnná výška pohľadávok po lehote splatnosti za pohľadávky z nedaňových a daňových príjmov obcí je teda vo výške 301,89 EUR.

Okrem pohľadávok po lehote splatnosti evidovala obec Stráža aj pohľadávky v lehote splatnosti. Medzi tieto pohľadávky zaraďujeme pohľadávky voči zamestnancom za stravu v sume 2 129,40 EUR.

7.4. Závazky v EUR

Závazky	Zostatok k 31. 12. 2022	Zostatok k 31. 12. 2023
Závazky do lehoty splatnosti	25 499,46	26 254,58
Závazky po lehote splatnosti	0,00	0,00

V roku 2023 došlo k nárastu celkových záväzkov oproti roku 2022 len o 2,96 % a to v dôsledku nárastu miezd vo verejnej správe a v školstve. Ide o záväzky do lehoty splatnosti, medzi ktoré zaradujeme záväzky, ktoré boli tvorené z nezaplatených miezd a odvodov do Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní, fondov a na Daňový úrad za obdobie 12/2023, záväzkami zo sociálneho fondu a faktúrami za mesiac 12/2023.

8. Hospodársky výsledok za 2023 - vývoj nákladov a výnosov v EUR

Názov	Skutočnosť k 31. 12. 2022	Skutočnosť k 31. 12. 2023
Náklady	337 616,35	376 649,38
50 – Spotrebované nákupy	15 828,60	25 839,74
51 – Služby	52 691,23	50 646,78
52 – Osobné náklady	218 872,17	253 378,65
53 – Dane a poplatky	2 147,06	1 444,33
54 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	3 431,53	3 597,62
55 – Odpisy, rezervy a OP z prevádzkovej a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	39 714,51	36 925,60
56 – Finančné náklady	1 271,25	866,66
57 – Mimoriadne náklady	0,00	0,00
58 – Náklady na transfery a náklady z odvodov príjmov	3 660,00	3 950,00
59 – Dane z príjmov	0,00	0,00
Výnosy	367 477,98	381 656,41
60 – Tržby za vlastné výkony a tovar	4 657,71	6 315,55
61 – Zmena stavu vnútroorganizačných služieb	0,00	0,00
62 – Aktivácia	0,00	0,00
63 – Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	310 099,39	322 592,46
64 – Ostatné výnosy	449,07	1 105,98

65 – Zúčtovanie rezerv a OP z prevádzkovej a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	1 200,00	1 200,00
66 – Finančné výnosy	0,00	0,00
67 – Mimoriadne výnosy	0,00	0,00
69 – Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v RO a PO zriadených obcou alebo VÚC	51 071,81	50 442,42
Hospodársky výsledok /+ kladný HV, - záporný HV/	29 861,63	5 007,03

Hospodársky výsledok /**kladný**, záporný/ v sume 5 007,03 EUR bol zúčtovaný na účet 428 - Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov.

Analyza nákladov a výnosov v porovnaní s minulým rokom a s vysvetlením významných rozdielov:

Náklady:

- Zvýšenie nákladov na účtovej skupine **50** z dôvodu postupného zdražovania cien materiálov v podobe kancelárskych, hygienických potrieb, a učebných pomôcok pre obecný úrad, TJ a materskú školu.
- Pokles nákladov na účtovej skupine **51** z dôvodu zníženia počtu opráv a údržby, servisov, cestovných náhrad a školení.
- Nárast nákladov na účtovej skupine **52** z dôvodu zvyšovania plátov pedagogických zamestnancov a zamestnancom vo verejnom záujme. Z uvedených príjmov plynuli aj náležité odvody do poisťovní.
- Pokles nákladov na účtovej skupine **53** z dôvodu vyššieho stupňa triedivosti odpadov a tým došlo k poklesu poplatku za skladovanie komunálneho odpadu.
- Mierny nárast nákladov na účtovej skupine **54** z dôvodu dodatočných členských vkladov a z dôvodu zaokrúhľovania nákupu tovarov.
- Mierny pokles na účtovej skupine **55** z dôvodu vyradenia majetku, ktorý ešte nebol doodpisovaný.
- Pokles nákladov na účtovej skupine **56** z dôvodu nižšieho úroku z dlhodobého úveru.
- Nárast nákladov na účtovej skupine **58** z dôvodu navýšenia jednorázovej odmeny pre školákov a z dôvodu navýšenia dotácie pre TJ Stráža.

Výnosy:

- Nárast výnosov na účtovej skupine **60** z dôvodu nárastu príjmov z poplatku za škôlku kvôli vyššiemu počtu detí navštevujúcich MŠ.
- Nárast výnosov na účtovej skupine **63** z dôvodu zvýšenia príjmu z podielových daní PO.
- Nárast výnosov na účtovej skupine **64** z dôvodu uhrádzania poplatkov za hrobové miesta.
- Pokles výnosov na účtovej skupine **69** z dôvodu poklesu počtu poskytnutých prostriedkov zo štátneho rozpočtu na jednotlivé prenesený výkony.

9. Ostatné významné skutočnosti, ktoré mali vplyv na hospodárenie a činnosť obce

9.1. Prijaté granty a transfery

V roku 2023 obec prijala nasledovné granty a transfery:

Poskytovateľ	Účelové určenie grantov a transferov	Suma prijatých prostriedkov v EUR
Okresný úrad Žilina	Ochrana prírody a krajiny	74,69
Okresný úrad Žilina	REGOB	222,75
Úrad pre územné plánovanie a výstavbu	Stavebný poriadok a bývanie	1 023,77
MD SR	Špeciálne komunikácie	29,16
Okresný úrad Žilina	Predškolská výchova a vzdelávanie	8 166,00
Okresný úrad Žilina	Voľby do NR SR	1 047,64
Okresný úrad Žilina	Transfer na Referendum 2023	133,89
SR (ÚPSVaR Žilina)	Chránená dielňa	2 852,68
Okresný úrad Žilina	Transfer na register adries	24,40
ÚPSVaR Žilina	Strava pre predškolákov	1 795,90
Okresný úrad Žilina	Transfer na Projekt §70	67,48
Okresný úrad Žilina	Transfer na záchranné práce – snehová kalamita	5 065,00
MF SR	Transfer na výdavky na energie	13 006,14
Nadácia spoločne pre región	MŠ-podpora a rozvoj telesnej kultúry a podpora vzdelávania	4 499,49

Popis najvýznamnejších prijatých grantov a transferov:

- 13 006,14 EUR od Ministerstva financií SR na úhradu bežných výdavkov,
- 8 166,00 EUR od Okresného úradu Žilina na predškolskú výchovu a vzdelávanie,
- 5 065,00 EUR od Okresného úradu na úhradu nákladov súvisiacich s odstraňovacími prácami počas vyhlásenej snehovej kalamity,
- 4 499,49 EUR od Nadácie spoločne pre región na podporu a rozvoj telesnej kultúry a podporu vzdelávania,

- 2 852,68 EUR od ÚPSVaR Žilina na preplatenie nákladov vzniknutých pri chránenej dielni.

9.2. Poskytnuté dotácie

V roku 2023 obec poskytla zo svojho rozpočtu dotácie v zmysle VZN č. 2/2011. o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce:

Prijímateľ dotácie	Účelové určenie dotácie	Suma poskytnutých prostriedkov v EUR
TJ STRÁŽA	<p>Účelové určenie dotácie: podpora činnosti futbalového klubu TJ Stráža v roku 2023</p> <p>- bežné výdavky na štartovné do súťaže v jednotlivých kategóriách, poplatky SFZ a za činnosť rozhodcov, materiál (kopačky, dresy, lopty, šport. súpravy, športové pomôcky, vetrovky), doprava športovcov, materiál a údržba športového areálu</p>	3 750,00

9.3. Významné investičné akcie v roku 2023

Najvýznamnejšie investičné akcie realizované v roku 2023:

- obstaranie bannerov na pódium v areály futbalového ihriska,
- dobudovanie prístupovej cesty k rodinnému domu,
- obstaranie interaktívnych panelov do MŠ.

9.4. Predpokladaný budúci vývoj činnosti

Predpokladané investičné akcie realizované v budúcich rokoch:

- rekonštrukcia mosta, ktorý je v havárijnom stave,
- nákup pozemkov pod obecný cintorín,
- rozšírenie detského ihriska,
- zrealizovanie výstavby druhej etapy cyklotrasy v obci Stráža.

9.5. Udalosti osobitného významu po skončení účtovného obdobia

Obec Stráža nezaznamenala žiadnu udalosť osobitného významu po skončení účtovného obdobia, za ktoré sa vyhotovuje výročná správa.

9.6. Významné riziká a neistoty, ktorým je účtovná jednotka vystavená

Vo februári 2022 začal vojenský konflikt na Ukrajine a keďže k 31. 12. 2023 tento konflikt nebol ukončený, Slovensko sa naďalej nachádzalo v stave vysokej inflácie a veľkej energetickej krízy, čo sa premietlo do vyšších cien nafty, ropy a ostatných komodít. Obec eviduje veľmi negatívne dopady na hospodárenie samosprávy a naďalej očakáva prehlbovanie týchto negatívnych vplyvov na fungovanie a činnosť samosprávy.

Vedenie obce bude pokračovať v monitorovaní potenciálnych dopadov vyššie uvedených rizík a podnikne všetky možné kroky na zmiernenie akýchkoľvek negatívnych účinkov na obec, na jej občanov a na jej zamestnancov.

Vypracoval: Ing. Jana Šoporová

Schválil: Ján Poliak

V Stráži, dňa 25. 04. 2024

Prílohy:

- Individuálna účtovná závierka: Súvaha, Výkaz ziskov a strát, Poznámky
- Výrok audítora k individuálnej účtovnej závierke